

Daneels en euthanasie. Een fundamenteel verschil in mensopvatting.

Natuurlijk staat het de kardinaal vrij om in zijn kringen een opvatting over mens, leven en dood (en dan meer in het bijzonder over euthanasie) uit te dragen, die hij genegen is. Natuurlijk kan hij de uitzending door derden van de katholieke zuil (met name het braambos op VRT) daartoe gebruiken als die zuil dat geschikt acht. De vrijzinnige humanisten van deze wereld interpreteren het begrip lekenstaat (het laïcisme), of zelfs de scheiding van kerk en staat zo democratisch dat we dat recht van verschil in mening ten allen prijzen willen garanderen. Voor wie het zou vergeten zijn (vooral in de genoemde zuil, maar toch soms ook elders) dat is nu precies een invulling van pluralisme, ook van actief pluralisme. We laten de andere meningen aan het woord.

Een volwassen en actief pluralisme nu zoekt ook andere mensen in hun menswaardigheid te erkennen en doet dat door discussie, ontmoeting, gesprek tussen mensen met een verschillende mening als waardevol en nastrevenswaardig te zien. Vrijzinnige humanisten van die soort, waartoe ik de Humanistisch vrijzinnige vereniging (en dus ook mezelf) reken, hebben de door lange ervaring geteste opvatting dat enkel door andere meningen te confronteren en in debat te betrekken een democratische en open maatschappij zal standhouden. Omdat we dat een diepe waarde vinden, die onder andere en misschien wel als enige de waanzin van de oorlog en ander ontmenselijkend geweld kan tegengaan, bepleiten we het gesprek en de open discussie, en dat wil dus ook zeggen dat we de verschillen van mening belangrijk en waardevol vinden.

Groot is dan mijn verbazing en zelfs de verontwaardiging om opnieuw een kerkleider (in de persoon van de kardinaal) te horen verklaren dat een positieve instelling tegenover euthanasie helemaal geen menswaardige en nog minder een waardevolle houding is: 'een kankerachtige groei' van een denken dat 'nu op hol slaat' en dergelijke fraaie bewoordingen meer moeten de humanist van vandaag kenmerken. Dat er bij die humanist geen 'plaats is voor het goddelijke' is een veralgemening die ik de kardinaal kan vergeven als een 'slip of the tongue' of misschien een zachte kwaadwilligheid.

Humanisme komt, zoals toch wel bekend, in vele gedaanten voor, waaronder christelijke, islamitische en joodse invullingen, maar we kunnen niet alles weten, zal ik dan maar denken. Neen, de kardinaal heeft het natuurlijk weer gemunt op die onverlaten die niet in zijn visie van een godsdienstig wereldbeeld passen. Het moet me van het hart: dit is pathetisch. Bedoelt de kardinaal dat die onzuivere atheïsten de kanker zijn in het mooie beschavingsproject dat het christelijke is? Of denkt hij dat de immens velen die niet in een theïstische traditie zitten zoals de zijne (van alle mogelijke kleine culturen, over boeddhisten en jains tot agnosten en atheïsten) het grote gevaar zijn? Geen van hen zit immers in de gewenste godsdienstige geesteshouding, en dat betekent dat nog steeds twee derde van de wereldbevolking verloren is of, erger, een gevaar voor het heil van de hele mensheid. We zijn dus met zeer velen, want ik kan toch wel bevestigen dat noch een boeddhist, noch een Indiaan, noch een sjamaan uit Mongolië en ga zo maar door, zich aangesproken voelt door wat een lid van een van de drie godsdiensten van Semitische oorsprong met ontroerende en soms ook schrikwekkende zelfverzekerdheid over de hele mensheid wenst uit te kramen. Waar zit het humane daarbij? Het gezonde in een dergelijke houding? Hoe legt dat lid ook even uit aan de rest van de mensheid waarom de oorlogen tussen die drie godsdiensten, die al vele eeuwen blijven doorgaan en nu nog steeds tot ongehoorde misdaden tegen de mensheid leiden in het Midden Oosten en elders (de 'War on terror' is door christenen uitgeroepen, en de notie van 'pre-emptive war' of oorlog 'op voorhand, voor alle zekerheid' eveneens) als een hoge morele waarde moeten begrepen worden? Geen kanker, maar de liefde voor het leven?

Goed, we leven in een burgerlijke staat, waarin verschillen naast elkaar kunnen leven, omdat we afspraken proberen te bereiken die voor iedereen aanvaardbaar zijn, en niet enkel voor de eigen (kleine of grotere) groep van gelijkgezinden. Kanker zeker? Want god mag niet beslissen of bepalen hoe we moeten kiezen, maar die feilbare mens doet dat. En ja, abortus en euthanasie zijn onderwerpen die verschillend ingevuld worden door verschillende groepen, en waarvoor dus ook een gemeenschappelijk standpunt en een gedeeld akkoord bereikt is: de afspraak is namelijk dat we niemand verplichten of verbieden, maar dat we binnen bepaalde wettelijke klijtlijnen de keuze organiseren. Dat is nog eens een kanker zeker?

Ik hoop dat de kardinaal waardig afscheid mag nemen van zijn ambt. Natuurlijk kan hij zijn mening blijven ventileren, en zolang er humanisten zijn die er zullen voor ijveren dat ook die dissidente mening mag gehoord worden, is de kans zeer reëel dat hij dat ook zal blijven kunnen doen. Het zou natuurlijk

dan wel van een minimum aan fatsoen getuigen moest de kardinaal die verdedigers van een democratisch en tegelijk menselijk systeem van maatschappelijke ordening niet meer beledigen en beschimpen als waren zij de kanker. Ik had hoop. Namelijk dat we in een periode van beschaving getreden waren, waar twijfel en overleg belangrijkere waarden zijn geworden dan platte macht en nostalgie naar een antidemocratische tijd. Die hoop is ernstig beschadigd. Of is hoop geen deugd meer dan?

Rik Pinxten
Voorzitter HVV